

Stedet, vilde der blive ganske anderledes kærnesjodret o. s. v. Forpagterne sætte nu ofte nogle Kreaturer derhen, som ikke behøve det rigeligere og kraftigere Foder; det afbenytte de paa deres egen Jord. Ganske vist maa de ikke tage Halmen og føre den bort, men Gødningen bliver aldrig saa kraftig, som hvor Jorden drives som selvstændigt Landbrug. Følgen deraf er bleven, at Præstegaardsjorderne efterhaanden vrækkes mere og mere, og jeg tror vistnok, at det kunde være heldigt, om man virkelig skilte Præstegaardene af med Landbruget. Der stilles jo nu saa store Fordringer til Landbrugskundskaber i det hele og til Ledelsen af Landbruget, at det er vanskeligt for en Mand, der har staaet ganske uden for disse Forhold og levet fjærnt deraf, at lede Landbruget paa en tilfredsstillende Maade, saaledes at han kan faa den Fordel deraf, som det kan være ønskeligt. Som jeg før sagde, er det slet ikke Lovforslagets Hensigt at gaa Kaldenes Indtægter for nær, man vil gerne gaa med til, at der træffes saa gode Sikkerhedsregler derimod, som det vel er muligt. Men paa den anden Side tror jeg dog ikke, at det er absolut nødvendigt, at dette Spørgsmaal skal gøres afhængigt af en Præstelønningslov. Den ærede Minister mente, at dette Spørgsmaal vanskelig kunde løses uden i Forbindelse med en Præstelønningslov, og det paa en saadan Maade, at Præsterne ikke tabte i deres Indtægter, ja maaste endog fik lidt Forbedring, om jeg forstod den ærede Minister ret [Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Gode): Nej!] Ja, maaste jeg har misforstaaet den ærede Minister, men skulde dette være en Betingelse, saa vilde det blive en Hindring for Lovens Gennemførelse, det er aabenbart. Jeg ser altsaa egentlig ikke, at dette Spørgsmaal ubetinget kan hænge sammen med Præstelønningsloven, naar man fra alle Sider vil gøre, hvad man kan, for at bringe en saadan Løsning til Stede, at den ikke foruretter til nogen Side. Det er min Overbevisning, at Lovforslaget vilde have stor Betydning for Kommunerne i det hele, selv om man maa betale for Præstegaardsjorderne, hvad de ere værd efter den Indtægt, de tidligere have givet. Men ved Beregningen af saadanne Indtægter gaar det heller ikke an just at tage Hensyn til, hvad disse

Jorder have givet i nogle enkelte Aar i Forpagtningsafgift tidligere. Det maa snarere lægges til Grund, hvad man maa vente — og det vil Takationskommissionen meget let kunne lægge til Grund — at de ville udbringe, drevne som selvstændig Bedrift. Thi vi maa gaa ud fra, at Præstegaardsjorderne altid burde have været drevne som selvstændig Bedrift, og naar man gaar ud fra et saadant Forhold, tror jeg, at man meget let kunde komme til en Forstaaelse, saaledes, at der ikke blev gjort Præsteløddene Uret, og at man dog kunde opnaa noget, der vilde være til Gavn for Arbejdsstanden og hidrage til Løsningen af det store Arbejderspørgsmaal, der er oppe, at staffe Jord til Landarbejdere. Derimod er jeg, ligesom min ærede Medforslagsstiller (Wojfen) meget betænkelig ved at fastsætte en aarlig Bygafgift, thi det er en Kendsgerning, at Ejerne af det beneficerede Gods, der blev solgt efter Loven af 1851, ikke ønske noget hellere end, at de aldrig havde faaet Bygafgift paa deres Jord. Det er et Forhold, jeg meget nøje kender, da jeg har staaet det meget nær, og lige saa sikkert er det, at paa de Godser, der have solgt saaledes, finde Køberne, at det havde været meget bedre, at de havde betalt en ren Købesum end disse store aarlige Afgifter. Jeg finder det derfor rimeligt, naar vi ellers kunde komme til Enighed, at vi ikke komme til en Bygafgift.

Jeg skal ikke forlænge Debatten. Der kunde være andre Ting, jeg kunde ønske at svare paa, men da man dog i Princippet ikke fra nogen Side har været imod Lovforslaget, vil jeg blot henstille, at man behandler Forslaget med Velvillie og søger at komme hinanden i Møde, saaledes, at vi kunne faa dette Spørgsmaal løst. Jeg skal dog over for det ærede Medlem for Frederiksberg Amts 2den Valgkreds (S. Hage), som mente, at Forslaget skal være et Surrogat fra Lovforslaget for i Fjor, blot sige, at saaledes vil jeg nødig have mine Udtalelser forstaaede. Jeg mener, at bægge Lovforslag have Bestemmelser, som det er heldigt at gennemføre, og at man mulig kan arbejde dem bægge sammen saaledes, at de kunne tilfredsstille baade den ene og den anden.